

EVROPSKÁ ÚZEMNÍ SPOLUPRÁCE

Evropská územní spolupráce je nástrojem politiky soudržnosti, jehož cílem je řešit přeshraniční problémy a společně rozvíjet potenciál různých území. Činnosti v oblasti spolupráce jsou podporovány Evropským fondem pro regionální rozvoj, a to prostřednictvím tří klíčových prvků: přeshraniční spolupráce, nadnárodní spolupráce a meziregionální spolupráce.

PRÁVNÍ ZÁKLAD

Článek 178 Smlouvy o fungování Evropské unie a nařízení (EU) č. 1299/2013 ze dne 17. prosince 2013.

OBECNÁ USTANOVENÍ

Evropská územní spolupráce (EÚS) je součástí politiky soudržnosti od roku 1990. V programovém období 2014–2020 bylo poprvé v dějinách evropské politiky soudržnosti přijato zvláštní nařízení, které pokrývá evropské činnosti v oblasti územní spolupráce za podpory Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR). EÚS je nástrojem politiky soudržnosti vytvořeným tak, aby řešil problémy, které překračují státní hranice a vyžadují jednotné řešení, a aby společně rozvíjel potenciál různých území.

Částka vyčleněná na EÚS v rozpočtovém období 2014–2020 činí 9,3 miliard EUR. Prostředky jsou rozděleny následujícím způsobem:

1. 74,05 % na přeshraniční spolupráci. Cílem těchto programů je propojit regiony nebo místní orgány, které mají společnou (pozemní nebo námořní) hranici, s cílem rozvíjet pohraniční oblasti, využít jejich netknutý potenciál růstu a společně řešit označené sdílené problémy. K těmto společným problémům patří například následující: špatná dostupnost informačních a komunikačních technologií; nedostačující dopravní infrastruktura; ochabující místní průmysl; nevhodné podnikatelské prostředí; absence sítí mezi místními a regionálními správami; nízká úroveň v oblasti výzkumu a inovací a zavádění informačních a komunikačních technologií; znečištění životního prostředí; předcházení rizikům; negativní přístup k občanům sousedních zemí atd.;
2. 20,36 % na nadnárodní spolupráci. Tyto programy pokrývají rozsáhlejší nadnárodní území a jejich cílem je posílit spolupráci pomocí činností, které podporují integrovaný územní rozvoj mezi vnitrostátními, regionálními a místními subjekty v rozsáhlých evropských zeměpisných oblastech. Zahrnují rovněž

námořní přeshraniční spolupráci, která nespadá do programů přeshraniční spolupráce;

3. 5,59 % na meziregionální spolupráci. Cílem těchto programů je zlepšit efektivitu politiky soudržnosti pomocí činností, které podporují výměnu zkušeností mezi regiony v oblastech, jako je navrhování a provádění programů, udržitelný rozvoj měst a analýza vývojových trendů na území Unie. K výměně zkušeností může patřit podpora oboustranně prospěšné spolupráce mezi klastry věnujícími se inovacím a výzkumu a výměny mezi vědci a výzkumnými institucemi.

ZEMĚPISNÉ POKRYTÍ

Ze složky pro přeshraniční spolupráci mohou být v zásadě podpořeny veškeré vnitřní a vnější pozemní hranice EU a námořní hranice (regiony, které jsou od sebe vzdáleny nejvýše 150 kilometrů, nebo u nejvzdálenějších regionů více než 150 km). Oblasti, na něž se vztahuje nadnárodní spolupráce, stanoví Komise; přihlédne přitom ke strategiím pro makroregiony a přímořské oblasti a umožní členským státům přiřadit přilehlá území. Meziregionální spolupráce se bude týkat celého území Evropské unie. Nejvzdálenější regiony mohou v jednom programu spolupráce sloučit přeshraniční a nadnárodní činnosti v oblasti spolupráce.

Programů spolupráce se mohou účastnit i třetí země. V takových případech lze k financování činností v oblasti spolupráce využít také evropský nástroj sousedství (ENI) a nástroj předvstupní pomoci (NPP II).

TEMATICKÉ ZAMĚŘENÍ

Podpora poskytovaná z EFRR na programy EÚS musí být zaměřená na určitý omezený počet tematických cílů^[1], které jsou přímo spojeny s prioritami dané strategie, aby bylo možné maximalizovat dopad politiky soudržnosti a přispět k plnění strategie Evropa 2020. U každého tematického cíle je v nařízení, kterým se řídí EFRR, určen seznam investičních priorit^[2]; ty jsou rovněž doplněny dalšími prioritami, které jsou uzpůsobeny specifickým potřebám činností v rámci EÚS.

Přeshraniční a nadnárodní programy se mohou zaměřit nejvýše na čtyři tematické cíle, zatímco u meziregionální spolupráce jejich počet není omezen. Níže jsou uvedeny příklady prioritních oblastí podpory, které jsou pro programy EÚS typické:

1. přeshraniční spolupráce: podpora udržitelných a kvalitních pracovních míst a podpora mobility pracovních sil, a to pomocí integrace přeshraničních trhů práce, podpory sociálního začleňování a přeshraniční integrace komunit a vypracování a uskutečňování společných programů vzdělávání, odborné přípravy, školení atd.;
2. nadnárodní spolupráce: posilování institucionální kapacity orgánů veřejné správy a zúčastněných subjektů a účinné veřejné správy, a to rozvojem a koordinací strategií pro makroregiony a přímořské oblasti;

---

[1]V článku 9 nařízení EU č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 je uveden seznam tematických cílů.

[2]Článek 5 nařízení EU č. 1301/2013 ze dne 17. prosince 2013.

3. mezuregionální spolupráce: posilování institucionální kapacity orgánů veřejné správy a zúčastněných subjektů a účinné veřejné správy, a to šířením osvědčených postupů a odborných znalostí, podporou výměn zkušeností atd.

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ PRO PROGRAMY SPOLUPRÁCE

Na navrhování a provádění programů spolupráce se podílí více než jeden členský stát, a tudíž se právní předpisy upravující EÚS zabývají několika specifickými otázkami, jako je rozdělení závazků v případě finančních oprav, postupy pro zřízení společného sekretariátu příslušným řídicím orgánem, zvláštní postupy pro zapojení třetích zemí či území, požadavky na zprávy o provádění atd.

Členské státy, které se účastní programu spolupráce, musí určit jediný řídicí orgán, jediný certifikační orgán a jediný auditní orgán. Kromě toho se řídicí orgán a auditní orgán musí nacházet ve stejném členském státě.

Pravidlo, že každý členský stát přijímá vnitrostátní pravidla pro způsobilost výdajů, které platí pro ostatní programy v rámci EFRR, se pro EÚS nehodí. Je proto třeba na evropské úrovni stanovit zřetelnou hierarchii pravidel pro způsobilost výdajů.

Zapojení většího počtu zemí s sebou mimo to nese vyšší administrativní náklady. Horní hranice výdajů na technickou pomoc tedy byla stanovena na vyšší úrovni, než je tomu u jiných typů programů.

NÁVRH POLITIKY SOUDRŽNOSTI EU NA OBDOBÍ PO ROCE 2020

V květnu 2018 předložila Komise nové návrhy nařízení o politice soudržnosti EU po roce 2020. Zahrnují nařízení o zvláštních ustanoveních pro cíl Evropská územní spolupráce (Interreg). V budoucnu bude mít Evropská územní spolupráce patrně pět složek:

- přeshraniční spolupráci,
- nadnárodní spolupráci a námořní spolupráci;
- spolupráci s nejbližšími regiony;
- spolupráci mezi regiony;
- mezuregionální inovační investice.

Navrhované nařízení rovněž stanoví dva pro Interreg specifické cíle:

- lepší správu Interreg a
- bezpečnější a lépe chráněnou Evropu.

Komise navrhuje přidělit na evropskou územní spolupráci v období 2021–2027 částku 8,4 miliard EUR.

Na uvedené nařízení se vztahuje řádný legislativní postup, v němž má Evropský parlament rovnocenné postavení s Radou. To znamená, že oba orgány budou muset dosáhnout dohody o budoucích pravidlech pro EÚS před koncem roku 2020. V březnu 2019 uzavřel Parlament své první čtení.

ÚLOHA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Nařízení o EÚS spadá pod řádný legislativní postup, a Evropský parlament tudíž o jeho obsahu mohl rozhodovat na stejné úrovni s Radou. Parlament obhajoval zachování stávající struktury EÚS se třemi různými druhy programů.

Parlament se věnoval problémům specifickým pro nejvzdálenější regiony a zavedl flexibilnější přístup k pravidlu 150 kilometrů, aby těmto regionům usnadnil přeshraniční spolupráci na námořních hranicích. Nejvzdálenější regiony navíc díky iniciativě Parlamentu mohou v jednom programu územní spolupráce sloučit prostředky z EFRR na přeshraniční a nadnárodní spolupráci. Dále byla zavedena zvláštní pravidla, která vyhovují potřebám nejvzdálenějších regionů, jež spolupracují se třetími zeměmi.

V případě přeshraniční spolupráce Parlament úspěšně obhájil svůj názor, že Komise musí při rozhodování o seznamu oblastí, které mají nárok na podporu, přihlídnout ke stávajícím a budoucím strategiím pro makroregiony a přímořské oblasti.

Parlament zavedl větší flexibilitu pravidel, a to ve dvou směrech: zaměřením 80 % finančních prostředků na čtyři tematické cíle a ponecháním zbývajících 20 % bez zaměření; a zavedením flexibilního rozpětí 15 % při převádění prostředků mezi přeshraničními a nadnárodními složkami.

Parlament se domnívá, že seznam různých investičních priorit byl uzpůsoben specifickým potřebám evropské územní spolupráce. U programů spolupráce byly zjednodušeny prováděcí postupy, což přineslo snížení počtu orgánů, které se podílí na provádění programu, a objasnění odpovědností každého z nich. Byly upraveny požadavky týkající se obsahu programů spolupráce a zpráv o provádění tak, aby se snížila administrativní zátěž programových orgánů.

Parlament důrazně obhajuje nutnost zlepšit evropskou územní spolupráci, a to zejména u těchto aspektů:

- posílení evropské územní spolupráce coby samostatného cíle politiky soudržnosti EU a jeho podpora vhodnou mírou finančních prostředků po celé období 2014–2020,
- nalezení správné rovnováhy u tematických zaměření, aby bylo dostatečně silné a v souladu s cíli strategie 2020 a současně dostatečně flexibilní a schopné přizpůsobit se různým potřebám přeshraniční a nadnárodní spolupráce,
- zlepšení řízení a auditu programů s cílem zajistit dobré výsledky.

Jacques Lecarte / Marek Kołodziejcki
04/2019

